

Komentarji

Vlada gradi mesto za delavce.—
Otevanje ameriške "živine"!

Federalna vlada je naredila načrt za zgraditev vzornega mesta za okrog 2000 delavcev v Tennesseejski dolini, kjer bodo razvijali vodne sile za proizvodnjo elektrike v Muscle Shoals. Kolikor kaže načrt, bo na celotni zares prijazna — bo vse nekaj drugega kakor so komunalne naselbine okrog premovalnikov, v katerih so vse lesene bajte enake in silno primitivne.

Mestece Norris — imenovano po znanem senatorju, ki je izvajal boj za federalno obrambo Muscle Shoals — bo imelo hiše vseh vrst po velikosti in slogu. Pri vsaki hiši bo vrta za zelenjavo, 200 čevljev dol in 75 čevljev širok, če bo pa kateri delavec hotel pridelati več, bo imel na razpolago štiri akre farma. V stanovanjih bo moderna električna oprema za razsvetljavo, kuhanje, pranje in refrigerator.

Po čem bodo te hiše oziroma najemina, nam še ni znano. Dejstvo pa je, da vlada lahko gradi naselbino veliko ceneje kot katere privatna organizacija, in ker ne išče dobička, imajo delavci priliko za ceneja stanovanja.

Vseh ugodnosti najbrž ne bo, vendar je ta poskus majhen naglaj, kaj bi delavci Amerike lahko naredili in dosegli, ako bi Amerika imela socialistično vlado. Ni treba slikati nobenih stopenj — samo na Dunaj je treba pogledati in pred nami je živ dokaz, kaj je delavska uprava samega večjega mesta v stanu doseči za delavce. Kaj bi ne mogla doseči delavska uprava veslele kot je Amerika!

Poročilo iz Detroita dokazuje, da prva zmaga v konfliktu med Smithom in župnikom Coughlinom je na strani Coughlina. Smith, ki je s pomočjo visoke katoliške duhovščine v New Yorku hotel zamašiti usta demokratskemu gromovniku, se je moral umakniti.

John A. Ryan, katoliški socialni reformist v Washingtonu, je bil zadnje dni v Detroitu in tam je rekel, da "father" Coughlin naj le govori, ker je to potrebno. "Coughlin drami ameriško živino, ki je silno zaletena in nekdo mora opravljati ta mučen posel," je dejal "father" Ryan.

Ta Ryanova opazka, citirana v poročilu v čikaški Tribune, je zelo interesantna. Župnik Coughlin agitira s svojimi političnimi in socialno-ekonomskimi pridigami v radiu za "socialni program" papeža Pija. Po njegovem mnenju je predsednik Roosevelt na "pravi poti", da doseže ta program. Ryan misli, da je papež Pij revolucionaren kakor je Roosevelt. Ameriška "živina", ki posluša te pridige, jih požira s čustvi kakor z razumom. Kdo zna misliti in kolikšna politična in ekonomska vprašanja, se ne bo nič kaj navdušeno zvaljal za Coughlinovo gobezdavo, ki je zgolj apel na čustva.

Toda kaj je narobe z "visoko živino" v New Yorku, katere pridigar Coughlin še ni zdrnil? Kako zabit mora biti Al Smith, katoliška prelata Correll in Belford ter ostala "živina" te vrste, ki noče slišati radio-predgovorja in ga ima za navadnega bujskeca in "soap-boxerja"?

Po Ryanovi logiki mora biti nekaj narobe s to "živino". Pa morda bi bilo, da bi očka Coughlin naprej zdravil vodilno "živino" v Ameriki — kapitaliste, predvsem katoliške kapitaliste, ki Smith, Rasbok etc., ki se ne zmenijo za papežev socialni program in katerim so Rooseveltove ekonomske in finančne reforme s Coughlinovimi pridigami vred "baloney" ...

BOJI PRED NRA ZARADI SLABIH PRAVILNIKOV

Zastopniki kovinarjev se upri pristranosti pomožnega administratorja.—Dolg delovnik za trumane.—Richberg sestavi nov gradbeni pravilnik

Washington.—Čim starejši je "new deal", tem slabši so pravilniki, ki prihajajo pred zaslišanja. Vzrok temu je, ker nimajo zastopniki delavstva pri sestavljanju istih nobene besede, na drugi strani pa ves washingtonski cirkus bolj in bolj dominirajo podjetniški interesi.

Pri zaslišanju o "mojstrskem" pravilniku strojne industrije je prišlo že tako daleč, da je pomožni administrator L. S. Horner zastopnikom delavcev povedal v brk, naj se preveč ne vtikajo v pravilnik in jih je skušal poriniti v zadnjo klop. To se mu seveda ni posrečilo, ker se odborniki unije strojnikov niso dali ugnati in so Hornerja prijeli radi njegove pristranosti.

Zastopniki strojnikov in drugih kovinarjev so bili pri zaslišanju proti temu, da bi veljal en pravilnik za vso kovinsko industrijo, ki se deli v več ducatov branž. Stojte na stališču, naj ima vsaka branža svoj pravilnik, ne pa da vse skupaj dominira Machine and Allied Products Institute—splošna organizacija kovinarskih podjetnikov, ki je bila ustanovljena zadnje čase.

Druga sporna točka je minimalna plača in delovnik. Glavni pravilnik določa 40 centov na uro in 40-urni teden. Zastopniki delavcev zahtevajo 35-urnik in 45c na uro—majhna zahteva.

Druga slika novih "dealerjev" je pravilnik transportacijske industrije z avtomobili, v kateri dela do pet milijonov delavcev. Bazični delovnik za voznike znaša 48 ur na teden in 50 centov minimalne plače na uro. Pravilnik pa je tako sestavljen, da bi voznike lahko prisilili na 16-urno delo 18 zaporednih ali posameznih dni vsakih šest tednov.

Proti tej določbi se bore zastopniki organiziranih voznikov, ki pravijo, da nudi podjetjem premije, da formirajo separatne prevozne družbe, ker bi se jim to radi dolgega delovnika izplačalo. Pravilnik je tako sestavljen, da daje podjetnikom vse ugodnosti, delavcem pa nobenih.

Glavni pravni svetovalec NRA Donald Richberg je naznanil, da je za gradbeno industrijo sestavil nov pravilnik radi velikih konfliktov med podjetniki in zastopniki gradbenih unij. Unije pa so že povedale, da se tudi z novim pravilnikom ne strinjajo in je vprašanjem tam, kakor je bilo pred dvema mesecema.

Johnson dobil kontrolo nad farmskim reliefom

Vsi pravilniki živežnih industrij pridejo pod NRA

Washington, D. C.—Predsednik Roosevelt je 6. t. m. naredil večjo spremembo v administraciji oddelkov svojega obnovebnega programa. Johnsonu, administratoru NRA, je poveril vrhovno kontrolo nad farmskim reliefom, to je nad vsami pravilniki živežnih industrij. NRA je dobila kontrolo nad farmskim reliefom in George N. Peek, administrator AAA, bo upravljal le one odelke farmske administracije, ki se tičejo izterjavanja procesnih davkov od farmskih produktov.

Ta sprememba je bila izvršena zaradi spora med administratorjem Peekom in poljedelskim tajnikom Wallacejem, ki se ni strinja, da bi se zedinili glede področja.

Progresivni rudarji za referendum

Insistirajo, naj vladni delavski odbor določi volitve, da se ilinojski rudarji izrečejo za staro ali novo unijo

Gillespie, Ill. — (FP) — Progresivni rudarji so zopet obnovili zahtevo na vladni delavski odbor, naj odredi volitve, ki naj rešijo vprašanje, kateri uniji želijo ilinojski rudarji spadati. Glasilo nove unije Progressive Miner pravi, da s tem napredni rudarji ne zahtevajo nič več, kakor je vladni delavski odbor dal rudarjem na antracitnem polju, kjer jim je obljubil, da bodo po tomo volitve odločili, kateri uniji hočejo spadati — Anthracite Miners of Pennsylvania ali United Mine Workers.

"PMU stoji že od začetka na stališču, naj se reši ilinojski spor z referendumom", pravi glasilo nove unije. "To metodo smo meseca februarja ponudili gubernierju Hornerju. Prav ta načrt smo predložili tudi Donaldu Richbergu (legalnemu svetovalcu NRA) ter generalu Johnsonu. Zakaj uradniki NRA ne dajo iste prilike ilinojskim rudarjem, kakor so jo dali rudarjem na antracitu?"

Nogavičarji podpirajo vladni program

Eksekutiva sprejela resolucijo, v kateri pravi, da bo vodila boj proti reakciji, ki napada industrijsko administracijo

Philadelphia, Pa. — (FP) — Ameriška federacija nogavičarskih delavcev, ki šteje nad 60.000 članov, bo branila industrijsko administracijo pred "organiziranim napadom reakcije na vladni program gospodarske obnove," se glasi resolucija, ki jo je pravkar sprejela eksekutiva te organizacije.

Eksekutiva priznava številne pomanjkljivosti industrijskih pravilnikov, obenem pa poudarja, da je nogavičarska federacija pridobila veliko število članov, odkar je bil uveljavljen industrijski zakon. "Napadi s strani reakcije", je rečeno v resoluciji, "prihajajo vsled tega, ker je delavstvo dobilo nove pravice in se lahko organizira v svojih unijah. Reakcija vidi v uspehu programa gospodarske obnove možnost večje socialne kontrole nad industrijami."

Dalje je eksekutiva naznanila, da bo v kratkem pričela z novo organizatorično kampanjo med nogavičarskimi delavci v južnih državah, kjer je mežna lestvica na podlagi določb pravilnika nogavičarske industrije nižja kot na severu. Z juga stalno prihajajo tudi pritožbe glede kršitve pravilnika po tovarnarjih.

Delavski departmet je ustanovil 2400 posredovalnic

Washington. — Odkar je vlada pričela s svojim programom javnih del, je zvezni delavski departmet ustanovil 2400 posredovalnic za delo, je poročala t. dni delavska tajnica Perkinsova. Od teh posredovalnic jih bo okrog sto ostalo za stalno.

V istem poročilu pravi delavska tajnica, da je otroško delo skoraj izginilo. Omenja, da je prav malo otrok med 14. in 16. letom starosti, ki delajo v industrijah poln časa. Dostavila je, da otroškega dela niso odpravili pravilniki kolikor se tiče poljedelstva in pa domačega dela.

Prvi odlok sterilizacije v Nemčiji

Berlin, 7. dec.—Prvi odlok sodišča za steriliziranje zločinca na podlagi novega fašističnega sterilizacijskega zakona — kateremu je katoliška cerkev napovedala upor — je bil storjen včeraj v Duisburgu. Prizadet je 33-letni delavec, ki je posilil neko dekle.

PREBUJANJE KLVNIŠKIH DELAVCEV JIH PLAŠI

Čikaška Tribuna vidi "novega sovražnika". Mesarska unija ADF naglo narašča v članstvu; razvijajo se tudi neodvisne unije

Chicago. — (FP) — Prebujanje klavniških delavcev na srednjem zapadu, ki je prišlo do dramatične epizode v Austinu, Minn., kjer so bili delavci zasegli veliko klavnico in z okupacijo tovarne prisilili podjetje na pogajanje za zvišanje plač, je privilegiranim parasitom poglono novega strahu v hrbtenico.

In ko je prišlo do stavke v nekaterih čikaških klavnicah, je čikaška Tribuna vzkliknila, "da je tretja internacionala lahko zadovoljna nad razvijanjem razrednega čuta, kjer je bil ta čut prej nepoznan", to je med zaslužnjem delavstvom. "Med nami vstaja nov sovražnik", nadaljuje razredno zavedna Tribuna. "Privatna direkcija privatne industrije je komaj še v območju postavbe, če ima sploh še kaj zakona na svoji strani".

Magnatje in vsi plutokratje imajo res dovolj vzroka za mrzlico, katere se jih bolj in bolj oprijemlje. Zanimivo je bilo njih protestiranje, ki se je razleglo po vsej Missisipijski dolini in in isven, ko so minnesotaki "sovjetaši" zasegli klavnico v Austinu.

Nekateri so zahtevali, da bi morala biti Neodvisna unija vseh delavcev v tamkajšnjem mestu postavljena izven zakona za svoj "neameriški" čin. Na drugi strani pa so se med delavci slišali glasovi in dobili odjek tudi v radikalnem časopisu, da bi bilo najbolje, če bi bili klavniški delavci v Austinu obdržali tovarno v svojih rokah in jo prišli obratovati.

Ni manj efektivna ni bila stavka v čikaških klavnicah zadnji teden. Prvi dan stavke je bilo razloženo le toliko živine kolikor je v to privolila unija naslednjih par dni pa je v stavkah delo popolnoma prenehalo. Krajevno vladnemu odboru se je posrečilo, da je vsaj začasno poravnal spor z 10% povišanjem plač, nakar so delavci pristali na končanje stavke, podjetniki pa na pogajanja. Od 1929 so bile plače v čikaških klavnicah znižane za 50 odstotkov.

Tajnik Amalgamated Meat Cutters & Butcher Workers unije s sedežem v Chicagu je poročeval Federaliziranega tiska rekel, da on ne da fige za klavniški pravilnik. "Radi izkušeni na zaslišanju v Washingtonu smo prišli do prepričanja, da ne bo delavstvo imelo nobene koristi, če se zanaša le na pravilnike. Morajo se organizirati in si izboljšati razmere s kolektivnim pogajanjem. Podjetniški pravilniki naj nikomur ne kratijo spanca — kar pozabite jih", je rekel tajnik mesarskih in klavniških delavcev Dennis Lane.

Ta unija je v zadnjih osmih mesecih pridobila nad 25.000 novih članov in ustanovila ali oživila dvesto krajevnih unij. Med čikaškimi delavci je postala aktivna pred par meseci. V zadnji stavki so se razbili zadnji ostanki kompanijske unije, ker so delavci pristopili v delavsko unijo, bosom pa prepustili kompanijsko.

Amalgamated Meat Cutters & Butchers unija, ki je del Ameriške delavske federacije, ima v raznih krajih večjo kompeticijo pri organiziranju delavcev s strani neodvisnih krajevnih unij in pa od levčarske Food Workers industrijske unije. Tudi v klavniški industriji se svita.

Anglija noče preloma z Irsko
London, 7. dec.—Včeraj je bil v lordski zbornici predlog, da Anglija pretrga diplomatske stike s Svobodno irsko državo. Predlog je bil odklonjen.

Mussolini predlaga tri diktature sveta!

Liga narodov se mora reformirati na ta način, da bo Evropa pod diktaturo njegove četvorice, diktaturo v Aziji naj si delita Sovjetska unija in Japonska, v Ameriki pa Združene države!

Roosevelt v vlogi "socialnega reformatorja"

Njegov cilj je "socialno kontrolirana prosperiteta." Obenem je ostro obsodil linčarske umore

Washington, D. C., 7. dec.—Predsednik Roosevelt je sinoči govoril pred zborovalci protestantovske cerkvene organizacije Federal Council of Churches of Christ of America, v kateri je zastopanih 25 protestantovskih denominacij in katere je te dni slavila 25-letnico svojega obstoja. Njegov govor je bil razširjen po radiu po vsej Ameriki.

Roosevelt je najprej ostro obsodil linčarske izbruhe, ki jih je imenoval "kolektivne umore," obenem je pa udaril po californijskem gubernierju Rolphu, da si ga ni imenoval, ko je rekel, da "za vse one, pa naj so na visokem ali nizkem, ki dajejo potuho linčarjem, ne more biti najmanjšega opravičila."

Nato je Roosevelt govoril o krščanstvu in njegovih ciljih ter razdelil svojo "socialno vero," katero je vzporedil s krščanstvom. Njegov "new deal" je na socialnem in ekonomskem polju isto, kar je "krščanski deal na duhovnem polju." On veruje v socialno pravičnost — boljše življenje na tem svetu — ki se lahko doseže v "socialno kontrolirani prosperiteti."

Predsednik je apeliral na predstavnike protestantovskih cerkva, naj pomagajo, da nova ameriška generacija krene v smer te "socialne vere"—čprav je ta generacija rebelirala proti mnogim starim cerkvenim tradicijam; on upa, da bo ameriška mlaščina osvojila fundamentalne točke socialne pravičnosti, čeprav je zavrgla religijo svojih očetov.

Pijača je predraga!

Butlegarstvo bo še cvetelo, dokler bodo tavernarji tako odirali pive. V Chicagu je bilo 27 aretiranih

Chicago.—V noči od zadnjega torka na sredo, ko so čikaški meščani s pivskimi orgijami proslavili smrt prohibicije, je policija aretirala 27 oseb, ki so pijane rogovilile po ulicah. Drugače "ni bilo nič hudega in proslava je bila trezna."

Razume se, da so se udeležili "proslave" le oni srečniki, ki lahko plačajo baronske cene za postavno pijačo. Več javnih oseb je izjavilo: "Dokler bodo v hotelih, prodajalnicah in tavernah zahtevali od 30 do 50 centov za kozareček navadnega žganja in 15 centov za kozarec (majhen) najslabšega vina, bodo butlegarji še živeli, lahko konkurirali in dobro tržili!"

Godrnjanja proti visokim cenam je dosti—in po pravici. Vse to je čisto naravno in ostane—dokler bo pijača predmet privatne dobička. Za reveže, katerih je v tem momentu na milijone, ne pomeni "mokra doba" nič več kakor je "suha doba."

Nova vladna organizacija za propagando "new deala"

Washington, D. C.—Roosevelt je ustanovil novo organizacijo—National Emergency Council ali na kratko NEC, katere naloga bo, da pojasnjuje ljudstvu "new deal." Ta oddelek bo tudi prejemal pritožbe proti NRA, AAA, PWA in vsem ostalim organizacijam "new deala."

Rim, 7. dec.—Podrobnosti Mussolinijevega programa za reformo Lige narodov, ki jo je dekretiral veliki fašistični svet 6. decembra, so deloma prišle na dan, dasi še ne nosijo pečata oficijelne potrditve. Znano je toliko, da je Mussolini informiral vse vodilne vlade o tem programu in nedvomno je o tem razpravljati tudi s sovjetskimi komisarjem Litvinovom, ko je bil njegov gost pred nekaj dnevi.

Ob kratkem: Mussolini hoče, da se Liga narodov reformira na ta način, da bo svet razdeljen v tri diktatorske sfere.

Cetvorica evropskih veseal (Italija, Nemčija, Francija in Anglija) naj diktira Evropi; diktaturo Azije naj si razdelita Sovjetska unija in Japonska; ameriški kontinent naj bo pod vplivom (diktature) Združenih držav.

Iz ustave Lige narodov naj odpadejo členi 10, 11, 12, 13 in 16. To so členi, ki jamčijo ohrano mej, določenih v versajski pogodbi; ti členi so največ ovirali Ameriko, da ni hotela stopiti v Ligo. Mussolini hoče, da se odstranijo vse te ovire in da pridejo Združene države in Rusija v Ligo, Japonska in Nemčija se pa vrnete nazaj.

Kampanja za ustavno odpravo otroškega dela

Nad 20 narodnih organizacij je zainteresiranih v gibanje. Zvezni amandament sprejet v 15 državah

New York. — (FP) — V prižigavanju, da bo čim prej sprejet zvezni ustavni dodatek za odpravo otroškega dela in da kongres že prihodnje leto sprejme dodatno zakonodajo, je National Child Labor Committee prišel še z bolj intenzivnim oetom.

Do sedaj je ustavni amandament sprejelo 15 državnih legislatur. V bližji bodočnosti pa pride na dnevni red v postavljajah države Iowa, Missourija, Pennsylvanije in West Virginije. Pričakovati je, da ga odobrijo tudi državne zbornice New Yorka, Massachusettsa, Rhode Islanda in druge. Potrditi ga mora 36 držav.

Za sprejetje ustavnega amandamenta proti otroškemu delu so se zadnje čase izrekli tudi sledeči: mra. Franklin D. Roosevelt, delavska tajnica Perkinsova, senator Wagner in gubernierji držav New Yorka, Massachusettsa, Kansasa in Pennsylvanije.

National Child Labor Committee tvori nad 20 splošnih organizacij, med katerimi je tudi Ameriška delavska federacija in več drugih vplivnih organizacij.

Lindbergh z ženo preletel Atlantik

Natal, Brazilija, 7. dec.—Chas. A. Lindbergh in njegova žena sta včeraj dospela sem iz Bathursta na zapadnem obrežju Afrike. Drugi Lindberghov polet čez Atlantski ocean, to pot v vročem pasu, je trajal 16 ur. Širina morja med Afriko in Brazilijo znaša okrog 1900 milj v ravni črti. Polet je bil brez vsakega incidenta.

Hitler prepovedal vesti o verski vojni

Berlin, 7. dec.—Hitlerjeva vlada je včeraj odredila, da časopisje v Nemčiji ne sme nič več poročati o konfliktu med "arijskimi kristjani" in ortodoksnimi protestanti. Protestni shodi med verniki so tudi ustavljeni.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodnina: za Zdržene države (izven Chi-
cago) za Kanado \$0.50 na leto, \$0.50 za pol
leta, \$1.50 za šest let; za Chicago in Cincin
\$0.50 na leto, \$0.75 za pol leta; za In-
ternacijo \$0.50.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$0.50 per year,
Chicago and Cincin \$0.75 per year, foreign
countries \$0.50 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi ne se
vratajo.

Advertising rates on agreement. — Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s kletom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Datum v objavi, na primer (Oct. 31),
1938, poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da sam je s tem datumom potekla
narodnina. Posreduje jo pravilno, da se
vam list ne zalati.

Domač drobiž

Rojak pred sodiščem

Peoria, Ill. — Zadnji terek se je začela pred tukajšnjim sodiščem obravnavati proti rojaku Johnu Petju, ki je obtožen umora nekega Lewisa Nelana. — Ta Nelan je bil ubit v avgustu 1932 v nekem prepiru v butlegarski beznici v East Peoriji in njegovo truplo so potem odnesli na železniško progo, da bo izgledalo, kakor da ga je vlak povozil. Preiskava je pa dognala, da je bil ubit z udarcem po glavi. Zaradi tega uboja je bil kasneje aretiran zhan Martin Virant, katerega so v ječi pretepli do smrti in obesili, ker ni hotel tako pričati kakor je šerifski pomagatelj hotel, namreč da je rojak Petje morilec. Odvetnik James P. St. Černy brani obtoženca. Poleg Petja sta bila obtožena so-krivde še dva Američana, toda obtožnica proti tema dvema je bila zadnje dni umaknjena.

Neuspehi naših kandidatov v Minnesoti

Chisholm, Minn. — Pri občinskih volitvah zadnji terek je bil izvoljen samo eden slovenski kandidat in to za malo več kot nič — za konstablerja v tem mestu. V Gilbertu je bil poražen slovenski županski kandidat Martin Stepan.

Raketirji v Kanadi

Kirkland Lake, Ont. — Tu je bil Steve Kapušin obsojen na leto dni zapora in v plačilo \$500, ker je "dobival delo" Hrvatov in jih osleparil za okrog \$1600. Nekaj Hrvatov mu je plačalo do \$200 za delo v "zlatih rudnikih", ki jih niso nikdar videli. Prijeli so ga v momentu, ko je mislil pobrisati v Manitobo.

Avto ubija

Joliet. — Avto je ubil rojaka Frank Kalčiča, starega 48 let in doma iz Ravne gore.

Ustreljen na lovu

Eveleth, Minn. — Zadnje dni je bil po nesreči na lovu ustreljen Abin Perič, star 20 let in rojen v Ameriki. Zapušača starše in več bratov in sester.

Nov grob

Cleveland. — Tu je umrla Mary Sumrada, roj. Levstik, stara 53 let in doma iz Globetja pri Sodražici. V Ameriki je bila 13 let in zapušača moža, sina in hčer.

Nov grob v starem kraju

Cleveland. — Alojzija Koželj je dobila vest, da je v Klečetu pri Žužemberku umrla njena mati Marjeta Sadar, stara 84 let. V Ameriki zapušača dve hčeri.

Federacija izdala nad 800 novih čarterjev

Washington. — Od 1. julija in do pričetka decembra je Ameriška federacija izdala 824 čarterjev novoustanovljenim federalnim unijam, poročila njen tajnik Frank Morrison. Nove unije so bile ustanovljene po vseh krajih Združenih držav in tudi v Kanadi. "Naprej za deset milijonov članov" je geslo federacije.

Najemninski farmarji v večini v Južni Dakoti

Washington. — Poljedelski department naznanja, da ima Južna Dakota več najemninskih farmarjev kot pa takih, ki se lastujejo farme, kar je nekaj novega za državo. Farme so izgrubili v zadnjih letih radi nepričanih davkov ali dolgov.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Uspeh Zarjinega koncerta in banka

Cleveland, O. — Soc. zbor Zarja, odsek soc. kluba št. 27 JSZ, je na zahvalni dan, dne 30. nov., priredil svoj letni jesenski koncert v avditoriju SND s sodelovanjem zbora Delavec, odsek soc. kluba št. 28 JSZ in češki soc. zborom Vojan. Večina pevskih točk je bila prav dobro izvajana. Uprizorjena je bila tudi spevigrada ali opereta "Srce in denar", ki je bila izvajana s najboljšim uspehom. Dobro je izvršil svoje pevske točke soc. zbor Delavec, neprekosljivo pa češki soc. zbor Vojan, ki je velik in močan po številu in po izvršni vežbi. Predstavil je mičen prizor "Dvorenje in poroka". Dalje je izvajal češke narodne pesmi v mešanem zboru, nastopili pa so tudi zborovi solisti v narodnih nošah. To je bilo nekaj izredno prijetnega! Ta zbor je že predvajal razne opere, tako je tudi že podal znano Smetanovo opero "Prodano nevesto". In to s popolnim uspehom.

Ves program na jesenskem koncertu naše Zarje se je uspešno završil. Velikega pomena pri tem je tudi to, da je bila udeležba tako pri popoldanskem programu kot pri plesni zabavi naravnost sijajna. Prišli so prijatelji zbora Zarja v prav velikem številu z vseh strani Clevelanda in bližnje okolice. In s ponosom vam naznanjam, da je prišlo tudi večje število sodrugov in prijateljev celo iz daljnega Girarda. S programom so bili zelo zadovoljni. (Pogrešali smo s. Tančka, ki se radi tehtnega vzroka ni mogel udeležiti.) Iskrena zahvala vsem zunanjim gostom, vsem newburškim, euclidskim in drugim, posebno pa collinwoodskim posetnikom, ki so bili zastopniki v največjem številu. Veliko je bilo članov dramskega kluba Verovšek, še več pa članov pevskega zbora Soča. (O priliki vam po možnosti poset vrnemo.)

Mnogi, ki so si nabavili vstopnice v predprodaji, niso prišli, ker je bil izredno lep jesenski dan in so šli na lov, drugi so šli na farme, mnogo pa je bilo povabljenih k sorodnikom in prijateljem na "zahvalno" kosilo ali večerjo, kar je ta dan v navadi v tej deželi. V takih slučajih vabilo niso mogli odreči. Vsem tem in drugim se pa priporočamo za poset prihodnjič.

Človeka veseli tudi dejstvo, ko vidi, da so bili člani in članice Zarje in kluba tako aktivni in pridni pri celotnih pripravah za Zarjin koncert in na koncertu samem. Pri tem se je pokazala izvrstna kooperacija vseh članstva, zato pa je bil koncert tako uspešen in zato je bilo občinstvo tudi tako zadovoljno s programom in postrežbo. Lahko rečem, da dokler bomo tako pridni v agitaciji, pri učenju in našem splošnem delovanju na polju delavske kulture in delavskega naprednega udejstvovanja v splošnem, se nam pač ni treba bati nazadovanja, četudi nas vse skupaj tare sedanja depresija. Pri vseh zadnjih prireditvah Zarje in kluba se je jasno pokazalo, da imamo še veliko prijateljev in simpatizantov. In prav to nam daje vzpodbudo, zavest in veselje za nadaljno udejstvovanje. Vsi oni, ki so nam pomagali moralno in gnotno, pa si lahko štejejo v zadoščenje, da smo vedno pripravljene vršiti naše vzajemno delo s podvojenimi močmi še naprej.

Naš soc. zbor Zarja ima mnogo prijateljev. To se lahko trdi kajti to se je jasno izkazalo opetovano. Priskočili so nam na pomoč takrat, ko smo bili prisiljeni se braniti na sodnji pred našimi nasprotniki, katerih poskušali, da bi nas uničili, se niso obnesli. Napravili so nam veliko škodo (tudi sami sebi), ali pevski zbor Zarja, odsek soc. kluba št. 27 JSZ, še živi in bo še živ! Edino depresija nas lahko uniči! Toda ta ne bo uničila samo nas, če nas bo, ampak tudi marsikoga drugega, ali pa vse skupaj.

Izražamo najiskrenejšo zahvalo vsem, ki ste prišli in nam vsak po svoje pomagali k moralnemu in materialnemu uspehu!

Slovenska banka (North American Trust Co.) se nič ne gane. Ljudje preklinjajo in se jeze na vodstvo. Denar bi radi, pa ga ne dobe. Slišal sem, da bodo v krat-

kem sklicali sestanek vlagateljev. Da se ljudje jeze, ni čudno kajti marsikdo se je zanašal na svoje prihranke v tej banki — a sedaj je lačen! In naša družba, ki so imela svoj denar v tej banki? Bliža se konec leta in treba bo plačati obveznosti, blagajne so pa suhe. Na drugi strani pa prihajajo na dan o bančnem vodstvu vedno nove senzacije — Culitan, Seliškar & Co.

Anton Jankovich, 147.

Uspešna prireditve

W. Aliquippa, Pa. — Večer 2. decembra nam bo ostal v prijetnem spominu, kajti na omenjeni večer je tukajšnja slovenska mladina pod avspicijo društva "Excelsiora" št. 721 SNPJ priredila slavnostni banket z večjim programom, in to v počast svojcem in pa vsemu tu živčemu slovenskemu občinstvu. Povabljeni so bili vsi ne glede na prepričanje ali na kako morebitno nesoglasje. In udeležba je bila izredno obilna.

Vsa prireditve se je izvršila zelo interesantno v veliko zadovoljstvo navzočih. Prosta zabava in ples je trajal do ranega jutra.

V imenu društva 122 SNPJ se zahvaljujem naši mladini za izvrstno postrežbo. Pokazali so dobro voljo napram nam, kar se mora na vsak način tudi upoštevati. Besede in razni navpi, ki so se čuli na banketu od govornikov, je upati, bodo rodile dober sad, namreč v agitatorične svrhe za obe društvi SNPJ, in tako i za Slovenski dom ter društvo "Sokol", katerega last je. Sedaj je pričakovati več kooperacije ter v splošnem več uspeha in napredka v naselbinah. Z ozirom tudi na to, da je napravljena večja sprememba pri Slovenskem domu. Izvoljen je novi tajnik, ki je obenem tudi oskrbnik Doma, v katerem stanuje član Louis Gerzel s svojo soprogo, ki je tudi edina članica tega samostojnega društva.

Zahvaljujem se vsem, ki ste prispevali za naše napredne publikacije. (Imena prispevalcev bodo objavljena v Proletarcu.) Hvala gre tudi zunanjim posetnikom te prireditve — družini John Petrich iz Warrena, družini Fabec iz Coraopolisa in vsem drugim.

Končno se konstatira, da je ta prireditve napravila na slovensko naselbino kot celoto zelo dober vtis in uspeh v gnotnem kot moralnem oziru.

Depresija nas je zelo udarila, nekateri bolj, druge manj. Radi tega je treba še več takih in enakih prireditve, kajti končno je le tudi treba delavcu trpinu par ur veselja ter prostega razvedrila za duševni užitek. Mnoga mnenja, ki se čujejo, da so slične prireditve nam dobrodošle, koristne in potrebne, so na mestu.

Torej kdaj bo zopet druga?

Geo. Smrekar, 122.

Napačno zanimanje

Sharon, Pa. — Posebnih novic tukaj ni. Nira bolj počasi uposljuje brezposelne. Sicer jih je par sto uposlila v gozdovih in tudi na okrajnih cestah. Pa kaj nam to pomaga, ko jih pa v tovarnah odslavlja. Pretečeni teden je tukajšnja tovarna celi ustavila obrat za nedoločen čas. Zopet več odslavljenih ko uposlenih. Magnet je pač vedo kako je treba delavca za vrat tiščati, da bo vedno imel prazne žepe.

Tega si je po mojem mišljenju delavstvo samo krivo, ker se neče organizirati politično in gospodarsko. Sedaj je lepa prilika, da se organizirajo vsi delavci, pa še nočejo spregledati. Izgleda, da se delavstvo zanima prej za vse drugo ko za svoje interese — za svoje lastne organizacije. Vzrok temu je, ker ne čita delavskih listov. Ne razumem, kako more delavec v temi živeti. Za vse drugo ima denar, le za delavsko časopisje ga ni, kar je delavcu najbolj potrebno. Mnogo so krive tudi razne stranke, ker ljudstvo begajo. Najboljša delavska politična stranka po mojem mnenju je soc. stranka. Nikakor pa ne morem razumeti, zakaj si se, in kom. stranki ne podata roke, da bi roka v roki skupno delovale. Mesto tega pa vlečeta vsaka na svojo stran. Iz tega lahko pride fašizem, ker se delavska moč cepi in daje prili-

ko reakciji, da postaja močnejša. Tudi v Ameriki lahko pride do fašizma, ako ne bo delavstvo stalo na straži.

Znano nam je iz poročil, kaj se dogaja v Italiji in kakšnih barbarških trikov se poslužujejo naciji v Hitlerjevi Nemčiji. Tudi cerkev je šla na njihovo stran. Pa cerkev se zna vedno prilagoditi razmeram in gre v službo vladajočih, ker ji tako nese. To je že od nekdaj "v modi" pri cerkvenih vladarjih.

Pred kratkim so se dobri verniki silno bali, če bi Združene države priznale Rusijo, kajti potem bo vera trpela. Roosevelt jih ni poslušal in je sovjetsko Rusijo priznal. Čital sem, da so rudarji v nekaterih "captive" majnah glasovali za kompanijsko unijo. Res čudno, da se rudarji ne zbudijo, da bi glasovali za lastno unijo. Premalo znanja, premalo ali nič zanimanja za delavsko časopisje.

Anton Zidanšek.

Na delo za brezposelnostno zavarovanje!

Bridgeport, O. — V imenu odbora brezposelnostnega zavarovanja se pozivajo vsi klubi, društva in druge organizacije, naj pošljejo resolucije Geo. Whitu, guvernerju države Ohio, v katerih naj ga urgirajo, da deluje v državni zbornici, ki prične zborovati 6. januarja v Columbusu, da bo zakon za brezposelnostno zavarovanje sprejet.

Vse organizacije, društva in klubi so v Bridgeportu to že storili. Stvar je zelo važna in se ne more čakati na seje. Pač pa naj gredo uradniki takoj na delo in naj pošljejo resolucije guvernerju, tako da bo imel vse zadevne pozive na rokah vsaj par tednov pred zasedanjem državne postavodaje. Nič ne odlašajte! Ta depresija nas mora izučiti, da se sedaj pripravimo, tako da v bodoče ne bo več takega pomanjkanja in revščine kot je sedaj.

Ako ne bomo delavci sami delovali za uzakonitev brezposelnostnega zavarovanja, moramo delovati na tem, da pridobimo tudi brezposelnostno zavarovanje. Ampak na delo moramo iti takoj vsi in z vsemi našimi močmi, da izvojimo to prekornostno postavo.

Nič ne odlašajte, da ne bo pozno! — Joseph Snoy.

Naše "bratstvo" — Federacija — Mestne finance — Brezposelnost

Milwaukee, Wis. — Na letni seji društva št. 16 so nekateri člani spet porabili priliko, kakor na vsaki letni seji, za izražanje svojega, med nami toliko opevanega bratstva.

Kakor hitro je prišlo na dnevni red vprašanje društvenega zdravnikarja, se je že začelo prikazovati bratstvo nekaterih v pravi luči; pokazali so, da velja ta ideal za nje samo tako dolgo, dokler niso kršeni njih sveti osebni interesi.

En dolar na leto ali celo manj stane vsakega člana zdravnikarja, oziroma s tem, da plača vsak član ali članica po 20c na mesec v društveni sklad, plača vse društvene stroške, to je: uradniške plače, najemnino, znamke in tudi zdravnikarja.

Toda baš zaradi teh borih centov nastane na vsaki letni seji več ali manj vroča debata, ker nekateri "ne potrebujejo" zdravnikarja, drugi nočejo zdravnikarja, katerega določi društvo, tretji spet, "ker je zdravnik za nje predač".

Da bi taki člani upoštevali vsaj v tej zadevi principe bratstva, složnosti in medsebojne pomoči, bi pomenilo za njih sebično razpoloženje že preveč. Ne pride jim na um, ali pa niso toliko pravični in pošteni, da bi priznali vsaj v tem pogledu naše medsebojne dolžnosti in stare lepe principe sloge in bratske vzajemnosti.

Srečen tisti, ki res ne potrebuje zdravnikarja, toda kdo pa ve, da ga ne bo potreboval? Taki člani naj bi se pogledali v položaj družine ali pa člana, ki je brez vsakih sredstev in ga napade bolezen. Kako velika pomoč in tolažba je v takih slučajih društveni zdravnik, in to posebno še pri naših družtvih, kjer imamo stotine slučajev, da vrši naš društveni zdravnik več kot je v resnici njegova dolžnost.

En dolar na leto, približno dva centa na teden, stane povprečnega člana ta pomoč, toda tudi za to malenkost se nekateri joče-

Senator McAdoo iz Californije, ki se je pravkar vrnil iz Rusije in pozdravil priznanje sovjetrov.

je kot stare mamice, kar priča da postajamo ozkosrčni in sebični, ter da pozabljammo čedalje bolj one lepe ideale, ki so vodili naše pionirje pri njih požrtvovalnem delu.

Meseca novembra se je spet vršila seja naše federacije. Pri tej priliki je bil sprejet predlog, da se dosedanemu odboru dala naloga sestaviti poseben načrt za delovanje federacije v prihodnjem letu. Dotični, ki se zavajajo velikega pomena federacij za našo organizacijo, žele, da bi se delovanje te važne ustanove postavilo na obširno, trdno podlago, ki bi omogočila vsestransko koristno udejstvovanje. Napredno članstvo SNPJ se pač zaveda, da je dolžnost organizacije obenem tudi, skrbeti za duševno dviganje svojega članstva, to je, da vodi to članstvo po poti napredka, da ga uri v razrednem boju, da mu daje prave smernice v boju za izboljšanje sedanjega bednega gospodarskega položaja.

Pod pravim vodstvom in s pomočjo celokupnega članstva se da tudi v tem oziru doseči lepe uspehe. Sedanji časi nas pa uče, da je skrajni čas za delavstvo, da se predrami iz svoje brezbriznosti in nastopi v boju za dosego pravice in končne svobode.

Stara tetka Chicago Tribune, ki izhaja v posebnih milwauških izdajah in se pridno vmešava v notranje razmere mesta, je morala končno javno priznati, da je gospodarski položaj našega mesta mnogo boljši ko katerega koli drugega vlemesta v Uniji.

V posebnem članku, in to baš ko je mesto Cleveland zaslovelo vsled svojega skrajno slabega položaja, je ta dnevnik priobčil to očitno izpoved. Mesto Milwaukee je pred nekaj tedni izplačalo tri in pol milijona dolarjev svojega bondnega dolga in bo v prihodnjem letu v položaju plačati vse svoje obresti in dajati redno pačo svojim uslužbencem. Takozvane "baby bonde" je kupilo mesto že zadnji teden, brez vsakih zaprek ali težav. S temi mestnimi bondi se je namreč plačalo par mesecev mestne uslužbence, ker je manjkalo gotovega denarja v mestni blagajni. Seveda so temu načrtu socialistov nasprotovali "nestrankarji". Njih namen je bil, otežiti položaj mesta pri izplačevanju plač in spraviti posebno Hoana in celotno mestno upravo v slabo luč.

Sedanja hvala naše mestne uprave v Tribuni je pisana seveda na rovaš "nestrankarjev", ker mesto Milwaukee ima "socialistično" mestno upravo samo takrat, kadar je tej upravi treba dati običajno "rno oko" pred širšo javnostjo.

Sedaj so "nestrankarji" potrdili (ker so morali) tudi socialistični načrt za gradenje cenovnih delavskih stanovanjskih hiš in odpravo slumskih okrožij v mestu. S kislimi obrazi so morali gosodje "nestrankarji" ugrizniti kislo jabolko in pozabiti na interese svojih velikih prijateljev in krogov veleposrednikov in drugih stoprocentnih oderuhov.

Ta gospoda rada pretaka solze v svojih cerkvah, sinagogah in tempeljah, kadar njih sveceniki grmijo proti zločinu in pregrehi, pokvarjenosti mladine in propadanju morale. Toda, ko so socialisti prišli na dan z načrtom, ki bi pomenil temeljno delovanje za izboljšanje teh razmer, so videli svoje dobičke v nevarnosti in so pozabili na vse pridige. Kaj pa mislite? Po maniri dunajskih socialistov (ki so dosegli v tem oziru veličanske uspehe), naj bi mi, v naši sveti

demokraciji začeli tako delovanje!

Okrog 20 tisoč oseb je bil zadnje tedne zaposlenih potomestnih in okrajnih oblasti javnih delih. Ze dolge mesece kapitalistični časopisi dnevnoprinašali vesti in številke o delanju zaposlenosti v mestu. Kor hitro je katera družba zaposlila par sto ljudi, so to številke povečali za par sto odstotkov. Kadar je katera družba odslavla par tisoč delavcev, so močla Potom teh poročil so stalno zavalili število družin, ki živijo javne stroške, sedaj pa so ne te morali priznati, da je bil ložaj mnogo slabši od lanskega. Kakor rečemo, okrog 20,000 o povečini družinskih očetov je lo zaposlenih, toda armade brezposelnih še vedno oblegajo državno posredovalnico za delo.

Zadnje tedne se je dvignila zaposlenost v tukajšnjih usnjah, skoro popolnoma pa prehala po čevljarjskih industrijah. Za prihodnje tri mesece se gospodarski položaj pač izboljšal, toda kaj bo potem, ko bo vlade dovoljena vsota izcrpana? Vse to priča, da bo vlada rala izdati postavo, ki bo dolga trideset ur dela na teden. Eno v tem je rešitev vsaj d na, drugače nimamo pričakov drugega kot popoln polom.

Fr. Novak, 16

LISTNICA UREDNIŠTVA

Verona, Pa., Z. D. — Pri kah nimamo informacijskih rov. Točne podatke boste prej dobili doma.

Deset vladnih ladij za groš!

Vlado so stale 16 milijonov, vatna družba pa je zanje čala \$234,930; kako "insidji" delajo profit

Washington. — V prejšnjem poročilu o preiskavi vladnega seka o škandalih v postnem partmentu in vladnem plovbu odboru pod republikanskimi ministracijami po vojni smeniali Dollar Steamship lin ki je prišla do večjega premanja na račun strica Sama.

Poročali smo, da je njen predsednik Stanley Dollar kupil vladnega plovbnega odbora dem ladij, za katere je plačal \$550,000, vlado pa so stale milijonov. Stanley je pri zaslužil nad \$300,000 komisi.

To poročilo pa se tiče Atlantic Steamship kompani je v vladnim plovbnim oom naredila slične kupčije, kor Dollar linija. Za deset la ki so vlado stale 16 milijonov plačala \$234,930 ali propommanj ko Dolar linija.

Za ladjo "Muscatine", ki vlado stala \$2,872,219, je pla \$3200; za parnik "Ice King" je vlado stal \$2,795,173, je \$3100. Za "popravilo" teh parnikov pa je od vlade doposojilo v znesku \$257,290 manj ko 4% obresti. To po ni, da je vlada dala družbi te pet milijonov vredne ladje raj popolnoma zastonj in po za denar za prenovitev! Za voz pošte na eni sami plovi samo ena teh dveh ladij zasla \$10,877 ali nad tri tisoč kakor je družba plačala za ladij!

Slični je ves rekord vlad plovbnega odbora v famoznih lidgevi eri. Privatnim parobnim interesom je za par gro razdal mogočno trgovsko moero, ki si jo je vlada zgramed vojno in kar jo je stalo milijardo dolarjev.

Zanimivo je tudi poglavje ko so načelniki in drugi "derji" švindljali njih kompani v interesu lastnih žepov. T delali in še delajo na ta na imajo "service" družbe, terim oddajo kontrakte matidružbe.

Dixie Stevedoring kompani \$10,000 kapitala in last "derjev" je v štirih letih na vila \$782,000 čistega profa Georgia Stevedoring kompani grmijo proti zločinu in pregrehi, pokvarjenosti mladine in propadanju morale. Toda, ko so socialisti prišli na dan z načrtom, ki bi pomenil temeljno delovanje za izboljšanje teh razmer, so videli svoje dobičke v nevarnosti in so pozabili na vse pridige. Kaj pa mislite? Po maniri dunajskih socialistov (ki so dosegli v tem oziru veličanske uspehe), naj bi mi, v naši sveti

Stavka v newyorških ladjedelnicah

Konflikt je izzvala odslovlitev u-nijskih agitatorjev. Vlada od-bor posegel v stavko

New York. — (FP) — Pokrajinski delavski odbor je apeliral na vladni delavski odbor, naj poravnava stavko ladjegradniških delavcev, poleg tega pa je suge-stiral, naj vlada bojkotira firme, ki kršijo določbe industrijskega zakona.

V pismu, ki ga je pokrajinski odbor poslal senatorju Wagnerju, načelniku vladnega delavskega odbora, in generalu Johnsonu, pravijo člani odbora, da sta United Dry Dock, Inc., in Todd Dry Dock in njune po-družnice odklonile pozive glede pravičnjaj z reprezentanti stavk-arjev. Načelnik pokrajinskega odbora George W. Alger je tudi omenil, da je United Dry Dock pred kratkim prejela od fede-ralne vlade kontrakt za gradnjo dveh rušilcev za ceno \$6,800,000, poleg tega pa je zaprosila za po-sušilo \$1,000,000 pri vladni kor-poraciji za rekonstrukcijo fi-nance, ki jih rabi za gradnjo la-djedelnice v Houstonu, Tex.

Do stavke je prišlo, ko je Todd Co. odslavila G. Hunta, predsed-nika tesarske unije, in večje število drugih unijskih agita-torjev. V stavko je zapletenih osem unij in vse so pridružene Ameriški delavski federaciji. Nad pet tisoč delavcev je priza-detih. Unije so zagrožile s sim-patično stavko, ki bo ustavila vse delo v ladjedelnicah v slu-čaju, da se bo grožnja uresni-čila.

Iz Hitlerjeve Nemčije

Nacistom preseda obravnava o požigu parlamenta. "Novi duh" Nemčije. Zadnja likvidacija delavskih organizacij. Upor v koncentracijskem taborišču

Berlin. — (TIS) — Hitlerjev minister za propagando je odre-dil, da ne sme noben časopis po-metati več ko 60 vrstic na dan o obravnavi o požigu parlamenta. Obravnava, ki se vleče že par me-secev, je pričela presedati fašiz-mom. Ker jim je prinesla razo-čanje, jo skušajo z dekreti po-tižiti v ozadje.

V Hamburgu je policija v gnilu "novega duha" Nemčije aretirala neko Nemko in nekega ar-Ajica (Juda), ker so ju fašisti zatolili pri ljubimkanju. Dasi novi zakon o popolni spolni ab-stinenci med Židi in Nemci obeh spo-lov še ni stopil v veljavo, sta bila kršitelja "novega duha" vse-mo kaznovana. "Grešnik" je bil poslan v koncentracijsko tabori-šče. Policija Hamburga je ob tej priliki posvarila vse prebivalst-vo pred podobnimi prestopki.

V Nurembergu pa je zdravni-ška zveza, iz katere so izključe-ni vsi židovski zdravniki, sveto-vala svojim članom, naj denejo na vrata svojih uradov "prime-nen znak", svastiko, da bodo pa-čestni lahko na prvi pogled sodi-li, kdo je kdo.

Tudi v Dancingu, ki je pod u-pravo in nadzorstvom Lige na-cionov, veje "nov nemški duh". Neki nacistični sodnik je obso-dil nekega delavca po imenu E-berharda Wesenerja na 18 mesecev zapora, ker je med svojimi tova-riši krožil "Rujavo knjigo", v kateri so opisana zločinstva hit-lerjancev in požig parlamenta.

Je le en slučaj številnih per-sonej v "svobodnem" Gdan-sku. V Hanoverju pa sta bili obso-deni na dva tedna zopora dve hi-gopodinj, ker jima ni bilo prepevanja nacistične himne pri neki slavnosti. Radi slične-rosti prestopka je bil obsojen na sedemdenarno kazen neki bivši u-nijski tajnik. Na prizivnem so-dišču mu je bila prvotna kazen znižana.

Vlada je izdala "zadnji" de-cretet za popolno likvidacijo vseh delavskih sportskih organizacij. Niso bile že prej razpuščene in razdeljene. Nobena oseba ne sme spadati drugam ko k fašisti-čnim organizacijam. Za presto-pke je določena stroga kazen.

Amsterdam. — V koncentra-cijskem taborišču v Papenbergu so danke meje je nedavno prišlo do upora fašističnih stra-žarjev, ki so revoltirali proti bar-

barskemu postopanju z interniranci. Pozvana je bila policija in vojaštvo, ki je udušilo upor. Nepotrjena vest pravi, da je prišlo med fašisti na obeh straneh do bitke, v kateri sta bili ubiti dve osebi. Do sličnih incidentov je zadnjih par tednov prišlo tu-di v nekaterih drugih taboriš-čih, pravijo privatna poročila iz Nemčije.

Volilci se izrekli za mesto elektrarno

Elektrarski trust grozi s sodnj-skim nagajanjem. Mesto dobi denar od vlade

Knoxville, Tenn. — Pri voli-tvah o vprašanju, ali naj mesto zgradi svojo elektrarno, so se tukajšnji volilci izrekli za dva proti enemu kljub veliki propa-gandi elektrarskega trusta. Za zgradbo municipalnega sis-tema so volilci odglasovali za bondno izdajo v znesku \$3,225,000, kateri denar bo mesto do-bilo od zvezne vlade.

Mesto bo zgradilo svoj distri-bucijski sistem, elektriko pa bo dobivalo od vladne elektrarne pri Muscle Shoalsu. Odjemal-cem jo bo prodajalo po tri cente prvih 50 kilovatnih ur, za na-daljšnjih 150 kilovatnih ur bo računalo dva centa in preko 200 kilovatnih ur pa poldrug cent, kar je dvakrat manj kakor raču-na privatna kompanija.

Alabama Power kompanija je zagrozila, da bo šla z zadevo pred sodišče, kjer se bo borila proti "konfiskaciji". Pravi, da ima v čestni železnici in distri-bucijskem sistemu vloženega 13 milijonov kapitala (vsaj od te vsote kolekta obresti in dividen-de), zgradnja mestne elektrarne pa pomeni, da bo večji del tega kapitala za vedno zmrznil.

Slična propozicija je tudi pred volilci več mest v okrožju Mus-cle Shoals, kjer vladna elektrarna skuša izpodriniti privatni elek-trarski trust. V Birminghamu, Ala., je bil pri volitvah zmago-vit trust. Volilci so se izrekli proti mestni elektrarni radi te-ga, ker je bilo na glasovnici še več drugih propozicij, za kate-re ni nihče maral.

Kvota uposlencev v čikaškem okraju povečana

Dodali so 23,000 oseb za okraj, za vso državo pa 45,000

Chicago. — Direktor federalne administracije za javna dela v čikaškem okraju, Robert J. Dun-ham, je naznanil v četrtek, da je kvota reliefnih uposlencev za državo Illinois povečana za 45,000 oseb in od teh odpade 23,000 oseb na čikaški okraj.

To pomeni, da bodo po vsej državi uposlili 232,000 brezpo-selnih in 123,000 v okraju Cook. Med tem pa pričakujejo, da se bo samo v čikaškem okraju pri-glasilo za delo čez 250,000 brezposelnih delavcev in delayk.

Gibanje za združitev čevlarskih unij

Konvencija za združenje 70,000 unijskih čevljarjev in organi-ziranje ostalih 80,000 se vrši v Bostonu

Boston. — Prihodnji ponde-ljek se tukaj prične združeval-na konvencija raznih čevljar-skih unij, katerih člani so spre-videli, da je moč le v združenju. Namen konvencije ni le spojitve vseh unij v eno močno organi-zacijo, nego tudi pripraviti tla za organiziranje vseh čevljar-skih delavcev. Teh je v deželi okrog 150,000, katerih je pri-bližno 70,000 organiziranih v raznih unijah.

V gibanju za formiranje skupne organizacije so aktivne v glavnem štiri neodvisne čev-ljarske unije z okrog 55,000 člani. Booth and Shoe Workers unija, ki spada k Ameriški de-lavski federaciji in zadnje leta stalno nazaduje, je izven tega gibanja, razen nekaterih kra-jevnih unij.

Isto velja tudi za levičarsko Shoe Workers Industrial unijó, ki ima radi tega in radi slabega rekorda v vodstvu stavk revol-to članov na svojih rokah in so nekatere krajevne unije odgla-sovale, da pošljejo delegate na konvencijo. Vodstvo te unije, ki je komunistično, ni hotelo raz-

poslati pridruženim postojan-kam glasovnic glede spojitve vseh unij v eno organizacijo in je s tem povzročilo še večjo ne-zadovoljnost med nekomunistič-nimi člani.

Ta razcepljenost čevlarskih delavcev v frakcijske in izoli-rane unije je le pospeševala kaos med njimi in je v večji meri odgovorna, da je več ko polovica čevljarjev neorganiziranih. Z združenjem vsaj štiri-h unij v eno močno organiza-cijo bo odpravljena ta rak-rana in napravljena pot za močno or-ganizatorično kampanjo.

Ce se to posreči in če bo kon-vencija uspešna, pomeni to, da bosta tudi ostali dve uniji, kon-servativna Booth and Shoe Workers in komunistična Shoe Workers Industrial unija, prej ali slej pripravljeni na prikl-opitev ali pa bosta razpadli.

Zanimivo je posebno mane-vriranje vodstva komunistične unije, ki je pozivalo ob vsaki priliki čevlarske delavce za "united front". Ko se je lan-sko leto res vršila konferenca o skupni fronti, so komunisti na nji insistirali, da so le za ta-ko "united fronto", ki bo čev-ljarske delavce privedla v njih Trade Union Unity ligo. Radi tega se je konferenca razdrila.

Od tedaj je vodstvo te unije vodilo smotren boj proti gibanju za združenje čevlarskih delav-ciev in ko se je aredi zadnjega meseca vršil v New Yorku združevalni shod čevljarjev, so ga komunisti razbili in s tem izgubili več članstva. Veliko navdušenje za združenje pa je med čevljarji v čevlarskih cen-trih Massachusettsa, kjer se je 98% delavcev izreklo za enotno unijo.

Drugi scottsborški črnce obsojen na smrt

Decatur, Ala. — Clarence Nor-ris, drugi od deveterice mladih zamorcev v famoznem scotts-borskem slučaju, je bil v sredo spoznan za krivega posilstva in obsojen že drugič na smrt. Na-to je sodnik naznanil, da je ob-ravnava proti nadaljnjim obto-žencem odgojena, dokler ne bo rešen priziv prvih dveh obsojen-cev, Pattersona in Norrisa.

Slovenska Narodna

Ustanovljen 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Imenovan 17. junija 1907
v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J. UPRAVNI ODBEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj.bol.odd.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNICI:
FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1108 E. 170th St., Cleveland, O.

OSPODARSKI ODBEK:
MATH PETROVICH, predsednik.....505 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY OVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBEK:
JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBEK:
FRANK ZAITZ, predsednik.....3639 W. 20th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAI.....25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZORI:—Korrespondenca s glavnim odborom, ki deluje v gl. uradu, se vrši izkluči-
vsa PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslovijo na predsedništvo.
VSE DRUGAŠNJE peticije in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vedno
naj se pošiljajo na gl. tajništvo.
Vse zadeve, ki se tičejo poslovanja, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.
Vse zadeve v zvezi s blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Franku Zajcu,
predsedniku nadzornega odbora.
VSE PRIZIVI na gl. porotni odbor naj se pošiljajo na John Gorška, predsednika poro-
tnega odbora.
VSE DOPISI in drugi spisi, nanašajoči, spisal, naročajoči in sploh vse, kar je v zvezi
s glavnim odborom, naj se pošilja na "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Executive Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than such
benefit should be addressed to the secretary's office.
Matters of such benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up
with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank
Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Gorish, chairman, Judicial
Committee.

Casopisni magnati in "svoboda tiska"

Madison, Wis. — Casopisni magnati se manj brigajo za svo-bodo tiska, čeprav zadnje čase toliko tulijo o njem, kakor pa o svobodi izkoriščanja reporterjev, kolektorjev in prodajalcev časopi-slja. Tako pravi "The Progress-ive", tednih La Folletteve dru-žine.

V svojem osnutku so vse usluž-bence postavili izven pravilnika. In ker vlada ni hotela pristati na njih karikaturni "pravilnik" so pričeli tuliti, da je svoboda tiska v nevarnosti, pravi La Fol-letteovo glasilo. "Vse skupaj je velik kos "baloney" ali klobase.

Čikaški podjetnik izgubil plavega orla

Chicago. — Peter Cocconis, last-nik Royal kavarne na južni stra-ni mesta, 3905 Cottage Grove ave., je prvi čikaški delodajalec, ki je izgubil znak NRA, plavega orla, zaradi izkoriščanja svojih uslužbencev. Njegovi delavci so se pritožili, da jim plačuje od \$5 do \$8 tedensko in delati morajo do 14 ur na dan in sedem dni v tednu. — Takih pritožb je na ti-soče samo v Chicagu.

Največji uporabljac FINEGA TURSKEGA TOBAKA

-čemu imajo Luckies boljši in rahlejši okus

Na gotovih gorah Bližnjega Istoka je ome-jen pas na zemlji — po turški se mu pravi "Yasca". Vrste tobaka, ki rastejo tam, stanejo do \$1.00 funt. Vestno so izbrane, list za listom. Večkrat vzame moču cel dan, da izbere dva funta nekaterih vrst tega finega tobaka. Lucky Strike je na svetu največji — uporablja vrst finega turškega tobaka. Kajti ti mehki, nežni turški listi so mečani z izbranimi vrstami tobaka z našega lastnega Juga — da napravijo vašo Lucky Strike cigareto, ki je polno nabasana — okrogla in trdna — brez zrahljanih koncev. Zato imajo Luckies boljši in rahlejši okus.

VEDNO najfinejši tobak

VEDNO najfinejša izdelava

VEDNO Luckies ugašajo!

"It's tested"

ZA OBRANO GRLA — ZA BOLJI OKUS

Louis Adamič:

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISILJENCA
Poslovenil Stanko Leben

Dremav in še ves omamljen od spanca sem korakal na straži nekako četrta ure; ko sem prišel mimo nekega opuščena tenišča, sem zaslišal svojevredstven glas, kakor od človeka, ki ječi v veliki srčni stiski. Mesec je bil tedaj zatoni, zato nisem mogel natančno videti. Ustavil sem se ter napeto nasluhnil. Lahen vetrič je vel s tenišča proti meni.

Sam ne vem, kako je bilo, toda še preden sem mogel točno prepoznati glas, sem vedel, da je Blakelock. Radoveden in zmeden sem potihoma stopil preko tenišča in se ustavil blizu ograje. Tedaj sem razločil Blakelocka, sededečega na klopi... Kaj se je godilo z njim? Ali je bila bajna lepota noči? Ali je bilo mogoče, da takega moža tare globoka osebnost? Morda pa ga je prevzelo kar tako, neke vrste "Weltschmerz"? Morda preprečeni načrti, ogoljufano življenje?...

Zjutraj sem povedal Koski, kar sem bil videl in slišal.

"Kako si razlagate to?" sem ga vprašal.

"Niti si ne poskušam razlagati", mi je odgovoril Koska. "Tudi jaz sem ga že videl takega. Njegova notranjost živi polna najprejstnejših nastojanj, čeprav ga ljudje poznajo le kot čudaka, le kot glumca." Potem je še dodal: "Obljubite mi, da ne boste nikomur niti besedice črhnil o tem, kar ste videli to noč."

"Vse v redu", sem odgovoril.

Po zajtrku sem namenoma postajal okoli šotora, pod katerim je bila nameščena kuhinja, da bi videl Blakelocka priti k zajtrku. Toda ko je prišel, je bil tak kakor vedno. Pospravil je svojih šest zapečenih jajc in pladenj krompirja, popil štiri čaše kave ter okaral seržanta iz kuhinje zaradi rojev muh po mizah.

"Ah, seržant, dobite si laso", je rekel in odločno menil Blakelock z vsa običajno živahnostjo, "dobite si laso in zadržite jih drugo za drugo!"

III.

V Darienu smo ostali do konca avgusta. Tedaj nas je pri straži Prekopa zamenjal neki drug polk, ki je bil nastanjen v predelu ob Prekopu. Mi pa smo se vrnili v Empire.

Dogodki so se začeli brzo vrtiti drug za drugim.

Združene države so se odločile, da zberejo veliko vojsko in vsi častniki redne vojske so nenadoma napredovali v činu za dve ali tri stopnje. V našem polku je bil polkovnik, nervozen, godrnjav, star nergač, povišan v generala in obenem z drugimi povišanimi častniki odposlan s prvim prevozom v Države.

Blakelock, sedaj podpolkovnik, je ostal ter kot najstarejši častnik prevzel poveljstvo polka, dočim so bataljonom in stotnijam stopili na čelo zvečine v častnike povišani podčastniki redne armade.

Koska je bil povišan v kapitana z naročilom, naj nemudoma odpotuje v Države; toda posrečilo se mu je — sam ne vem kako —, da so povelje preklicali in ga prideliili njegovemu staremu polku, nato ga je Blakelock takoj imenoval za svojega pribočnika. Nekoliko pozneje me je Koska premostil kot seržanta k polkovnemu poveljstvu ter mi dodelil napol pisarniško opravilo; pri poveljstvu sem skoro vsak dan videl Kosko in Blakelocka.

Zdaj pa zdaj so se pojavile vesti, da bo polk v najkrajšem času odposlan v Države ali da bo celo kar naenkrat odplul v Francijo. Blakelock je držal vsakogar strogo na vrvi in od jutra do večera in je tudi sam trdo delal. V pisarni je presedel po največ eno uro na dan; ostali čas mu je potekal pod pripekajočim solncem ali

v plolah in nalivih na vežbališču ali v džungli. Njegova energija je bila večja nego kdajkoli prej.

Sedaj smo vsi občutili ne le, da je napočila vojna doba, marveč da nam Blakelock poveljuje. Čeprav je obče znano, da je vojak redne vojske lenobno, počasno in nestremljivo bitje, se je vendarle zgodilo, da je Blakelock s svojim neugnanim, strunnim duhom prepojil celokupni polk, pa da je kljub temu bilo slišati malo godrnjanja po barakah in v častniški obednici. Naj nas je gonil še tako trdo, naše življenje zato ni bilo prav nič pusto in težko; vsemu, karkoli je zahteval od nas, je s svojo prepričevalno silo znal vtisniti videz cirkusa.

Ker je bil Blakelock naš polkovnik, so nas po vsem vojaškem predelu ob prekopolu nazivali "Vrtoglavi polk". V glavnem stanu, ki mu je bil podrejen naš polk, so mali Napoleoni s pisarniških stolcev najbrže zavohali, da je Blakelock človek višje vrste; vendar jim je bilo ljubše, imeti ga še nadalje za prismuknjena čudaka. Dejstvo pa je bilo vsaj videti je bilo, da so njegovemu polku nalagali najtežja in najneprijetnejša opravila. Nekomu je šinilo v glavo, da bi kazalo zarezati strateško stezico petnajst milj globoko v džunglo, in že je dobil Blakelock ukaz, naj se s svojo stotnijo odpravi na delo; ali pa je bilo treba popraviti cesto v La Chorrero in nemudoma so Vrtoglavi prešli povelje, naj se s krampi in lopatami odpravijo na delo za dva tedna.

Kljub temu je v šestih mesecih poveljeval Blakelock enemu najbolj izvežbanih, najbolj utrjenih, v streljanju najspretnejših in najzdravejših polkov v armadi, čeprav bi bil izven polka malokdo voljan priznati oddelku te vrline. Nobenega dvoma ni bilo, da se Blakelock temeljito razume na svoj posel. Hkratu pa so možje, med njimi na primer Lonie Burton, točno čutili, da bo zaradi Blakelocka, ozioroma bolje, zaradi njegovega usposobljenostnega lista, polk ostal v Panami, trebil steze, stražil Prekop in se boril z moskiti, namesto da bi odplul v Evropo.

V taborišču nas je Blakelock pregledal redno vsako soboto v polni bojni opremljeni, kakor bi pričakoval, da nas bo že naslednjega dne popeljal v bojno črto. Trikrat na teden nam je bilo ukazano, nastopiti v prostem času k pravemu paradnemu pregledu, pri katerem je zahteval od vsakogar, da se pokaže v vsi svoji strumnosti, pa najsi je delal med dnevom še tako trdo; on sam je bil strumnejši od kogarkoli drugega. Pribočnik Koska je razporedil in razvrstil bataljone s čelom proti zahajajočemu soncu, z bajoneti, nasajenimi na puške. Takoj nato je pribrzel Blakelock na svojem velikem konju, pokrit s svojim največjim klubom; bliskovito je zabrzdal konja v predpisani razdalji pod sredo polka v razviti črti, da se je žival nalahno vzbela; in dočim smo stali "pozor" kakor okameneli, mežikajoč v krvavordeči sončni zaton, je on trdo uprl oči v oddelke, to v svojo živo igračko, v orodje, s katerim je morda menil, da se bo odlikoval.

Po paradi ali pregledu je včasih želel, naj se stotnije zbero tesneje krog njega. Tedaj nas je visoko s svojega prekrasnega konja nagovoril na oni vzvišeni demokratični, napol norčavi način, ki je bil zanj tako značilen, ter nas hvalil s plamenečimi besedami, namigavajoč pri tem na oni čas "v ne več daljni bodočnosti", ko se nam bo vsem ponudila prilika, da tudi mi kanemo svoj neznatni krvavi madež v knjigo zgodovine.

(Dalje prihodnjik.)

Same oranže in citrone ne pomagajo, a tudi ne "prepovedani sadovi". Mnogo vpliva navada. Pesnik jo imenuje našo dojiljo in zdravnik mora pripomniti, da ima ta dojilja šestokrat predobro misel za nas. Hrani nas pošteno, prepošteno. Težiti moramo za tem, da uideimo iz mreže, s katero nas obdaja. Čim bolj smo vitki, tem lažje se bomo spazili skozi luknje te mreže in čim bolj se nam bo posrečilo, tem bolj bomo vitki. K.

Električna narkoza

Velik uspeh dunajskega učenjaka

Dunajska Akademija znanosti je podelila letošnjo Liebenovo nagrado za fiziologijo prof. dr. Scheminzkemu za njegovo raziskovanje o električni narkozi.

Prešlo je že dobrega pol stoletja, ko je znameniti fizik prof. E. Mach skoraj slučajno odkril to vrsto narkoze. Spustil je električni tok skozi akvarij z ribami. Hotel je doznati, kako jim tok kaj ugaja. Ni jim ugajal, kajti v istem hipu so se zvrnile na stran in so ostale kakor mrtve. A niso bile mrtve. Čim je izključil tok, so v trenutku oživele in plavale dalje. Fizik je tako odkril pojav električne narkoze in fiziologi so ta pojav pograbili, da ga preiščejo. Ali je šlo res za narkozo? Če bi bilo res, bi na mah odpadle vse druge vrste uspavanja pred operacijami s kemičnimi sredstvi, ki dražijo pljuča in slabijo srce.

Toda doznati to reč ni bilo tako lahko, čeprav je neki pariški učenjak nekoč s heroično gesto samega sebe ponudil za odločilni eksperiment. Ko se je prebudit iz električnega spanja, je znal povedati, da se sicer v njem niti z največjim naporom volje ni mogel ganiti, da pa njegova zavest ni popolnoma otemnela, temveč da je slišal vse, kar se je godilo okoli njega, čeprav kakor iz daljne daljave. Dali je tedaj električna narkoza podobna n. pr. narkozi s kloroformom, ko izgubi človek z zavestjo tudi občutljivost za bolečine, ali pa je samo bolj ali manj zmerna omejitev zavesti, tega niso doznali.

Tedaj je prišel prof. Scheminzký, ki je v vrsti duhovitih eksperimentov dokazal, da gre za resnično narkozo. Eden izmed teh dokazov je naslednji:

V operacijskih dvoranah uporabljajo večinoma mešanico etra in kloroforma. Obe snovi sta pomešani v takšni količini, da bi vsaka sama zase ne narkotizirala pacienta, obe skupaj pa adirata svoj vpliv v končni učinek narkoze. Dopolnjujeta druga drugo. Iz tega se da sklepati, da je vsaka druga snov ali stvar narkotikum, če je sposobna dopolniti na sebi nezadosten vpliv pravega uspavila do narkoze. In električni tok je sposoben ojačiti učinek etra, kloroforma ali kakšne druge prave narkotične snovi.

Nasprotni dokaz: so zdravila, ki so sposobna zmanjšati ali odpraviti učinke narkotikov, ustaviti narkozo, a samo pravo narkozo, ne morda kakšnega omrtvičenja mišic, pri katerem leži človek na videz brez zavesti in nečuten, a čuti vse, kar se dogaja okrog njega. Te snovi pa ovirajo tudi nastop električne narkoze, kar pomeni, da je ta prava narkoza.

Da ne bo kakšnih nesporazumov, moramo seveda povedati, da se da ta električna narkoza doseči samo z istomernim tokom. Izmenični tok povzroči na zunaj sicer iste učinke, v resnici pa gre pri tem samo za omrtvičenje mišičevja, pri čemer ostane čut za bolečine neprizadet. Iz tega spoznanja sledi praktični sklep, da bi se v moderni dobi že močno razširjeni ribolov z elektriko iz humanih ozirov ne smel vršiti z izmeničnim tokom, temveč z istosmernim. Da bo pa imela prava električna narkoza še veliko vlogo v kirurški praksi, o tem ni skoraj nobene dvoma.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

Osemnajst povesti, šestnajst pesmi, dvaindvajset drugih spisov ter nad šestdeset slik in ilustracij je v Ameriškem družinskem koledarju za leto 1934, ki je izšel v založbi Proletarca. To je dvajseti letnik.

Leposlovni del vsebuje sledeče povesti in črtice:

Alenka bi rada otroka. — M. Pachnerova—lv. Vuk.

Bila je enkrat velika puščava. — F. Rosenfeld—I. Vuk.

Črtice iz spominov. — Louis Beniger.

Krst revolucionarja. — Drama iz življenja francoskih revolucionarjev. — Joško Oven.

Nepridiprav Bepo. — Povest priproste pameti. — Maksim Gorki.

Nova igra. — Enudejanka, ki portretira "new deal". — Ivan Molek.

Nočni čuvaj. — Povest paznika, ki je rajše žrtvoval sebe ko pa da bi izdal svojega sodruga. — Tone Seliškar.

Obtožujoče sence. — Zgodba o rojaku, ki so ga valovi okoličin vrgli na pot zločinsev in v konec na električnem stolu. — Ivan Jontez.

Obesite ga. — Povest o vojaku ki so ga ustrelili radi ukradene kosi, dasi je ni on vzel. — Turgenjev—Cv. Kristan.

Pozabljene kruhoborke. — Kako čutijo ženske, ki iščejo v posredovalnicah za delo službe služkinj, pove ta povest. Spisala Mira.

Pripoved zdravnika, ki je prisostvoval obeševalni tragediji. — Spisala D. Samatov.

Številke. — Komu vse so izpostavljene prodajalke v trgovinah pod nadzorstvom pohotnih, brezsrčnih delavodij, pove ta zgodba. — Spisala Katka Zupančič.

Stanovanje št. 7. — Zgodba, ki jo je pisal sovjetski pisatelj B. Levin.

Srečanje. — Ljubavna povest iz življenja umetnikov. — F. S. Tauchar.

Tipistka. — Povest ameriške Slovence, ki je v krizi izgubila delo, se pri nekem srečanju zaljublja in tragično končala na cestnem tlaku. — Jakob Zupančič.

BREZPOSELNOST IN JETIKA

Zdravstveni odsek Društva narodov je primerjal podatke o razmerju med brezposelnostjo in tuberkulozo ter je prišel do zaključka, da kljub gospodarski krizi jetika nazaduje.

Strokovnjaki menijo, da ima veliko vlogo tukaj alkohol, katerega se zaradi gospodarske krize potroši manj nego v normalnih časih, ko je bilo denarno blagostanje večje.

40 KATOLIŠKIH DUHOVNI-KOV POD KLJUČEM

Hitlerjev režim je doslej zaprl 40 katoliških duhovnikov, ki delajo v raznih koncentracijskih taboriščih. V veliki nemilosti je pri hitlerjevcih tudi kardinal

Ukradeno sonce. — Filozofska zgodba iz Turkestana. — Iv. Vuk.

Ženski upor. — Povest iz daluzije o borbi žensk na življenje in smrt za kruh. — M. A. derson Nexo.

Zemlja je sprejela svojega na. — Zgodba o rojaku, ki je šel v svet za boljšim kruhom se potopil v valovih bede. — ton Slabe.

OPIISI IN ČLANKI

Ta letnik koledarja ima zanimive opise in članke, med katerimi omenjamo:

Bodočnost jugoslovanskih pornih organizacij. — Fran Zaitz.

Boulder Dam. — Albert Hrabovski v Coloradu. — Frank Zaitz.

Stoletja napredka. — Neodatkov o svetovni razstavi Chicagu. — F. S. Tauchar.

Svet na razpotjih. — Fr. Zaitz.

Tridesetletnica SNPJ. — Zaitz.

Vera in socializem. — E. "Vse za narod". — Portret bubnih strani šovinizma. — ton Garden.

Dalje je v tem koledarju tisti opis vseh jugoslovanskih podpornih organizacij, njihov slovniki, podatki o slovenskem časopisju, podatki o konvencijah vseh jugoslovanskih podpor organizacijah, ki so se vršile tem letu in več drugih informativnih spisov.

Koledar ima 224 strani in največja jugoslovanska publika te vrste, kar jih izhaja v meriki. Je vezan v platno, prvovrstno tehniko in je dragocen prispevek k ameriški slovenski literaturi.

Stane 75c. Za večja naročila popust.

Naročite ga svojcem v slovenski kraji. Za v stari kraj velja.

Pošljite nam točno ime in slovo, drugo izvršimo mi.

Par sto izvodov koledarja izdali za poskušnjo na finem namelnem papirju s salonsko zbo. Cena \$1.25. Vsebinska is.

Naročila za koledar naslov:

PROLETAREC, 3639 W. 26. ST., CHICAGO, ILL.

ISČEM

John Mohorja (prejšeje ime Z. kovec). Pred 4 leti je odšel iz troita v Chicago, in od takrat slišati o njem. Ako kateri roj ve za njega prosim, da mi sporo jaz povsem stroške. Ako bo te vrstice čital naj mi takoj imam mu nekaj zelo važnega št. 121. V slučaju, da je brespe dobi delo pri našem rojaku v p. (beer garden).

Leo Junko, 550 Belmont, De Mich. Taj. društva št. 121.

Smotrenost v jedi

Kaj ne, gospod doktor, oranže ne napravijo človeka debelega? — Ne boste verjeli, kolikokrat zastavijo zdravniku to vprašanje, dasi ni niti za las pametnejše od onega, da-li povzroča sedenje v naslanjaču utrujenost. Naravno, da ne postane nikdo truden od tega, če sedi deset minut v naslanjaču; a naj poskusi z desetimi urami! Prav tako je z debelostjo po oranžah: gre za to, koliko jih pojed, in ženska, ki bi jih uživala druga za drugo, da bi postala bolj vitka, bo postala v resnici polagoma okrogla kakor žoga. Kajti celo s citronami ne moreš postati tenek, če si jih privoščiš velike množine.

In to ne samo radi slovitih kalorij! Gotovo, tolačavost je nered v knjigovodstvu telesa, nered v bilanci, pri čemer seveda narobe nego običajno pri bilancnih neredih preveč vzameš in premalo daš. Toda jed ni samo računaska zadeva, ker to, da-li se da bolj ali manj izkoristiti. Zakaj je tradicija izobilščila neko določeno zapovrstnost pri obedah? Ker jamči takšen vrstni red najboljše za to, da se hrana dobro izkoristi. Opustimo to pametno tradicijo, tedaj bomo živeli celo pri bogatem donšanju od rok v usta, bomo izkoristili od zavilnega baš najpotrebnejše, a ne bomo djali ničesar "na stran".

ne bomo shranili preobilice, ne bomo postali debeli.

Kdo pravi to? To pravijo modriji vitke linije v Hollywoodu. In ti morajo vedeti. Saj so dolžni, da obdrže filmskim zvezdam pogodbeno lepo linijo, ki se ne sme prekoračiti niti za centimeter ali za gram. Po drugi strani nimajo filmske zvezde seveda nobene volje, da bi svoje veličanske plače uporabljale samo za prenašanje pomanjkanja. Zato so profesorji prehrane v Hollywoodu dovolj širokoprsni in ne prepovedujejo ničesar, celo ne sladkorja in smetane. Po njihovem receptu smeš brez strahu, da se bo končalo s tolaščo uživat meso in krompir, samo ne istočasno, temveč lepo ločeno, najprvo meso in nekoliko ur pozneje krompir. Spinača in ocvrta jajca so dovoljena, toda ne špinaca z ocvrtimi jajci. Lahko si torej privoščiš najrazkošnejši obed, toda v zategnjenem tempu: med dvojico jedi mora preteči več ur. In isto tako je s pijačo, ki naj ugasi žejo: žele dolgo potem, ko si utešil glad in so trde jedi ostavile želodec smeš piti.

Izumitelji te hollywoodske vitke diete se sklicujejo na gozdne živali. Tudi vsejede živali ne uživajo mesa in zelenja istočasno, temveč čisto po predpisih, kakor bi bile filmske zvezde, najprvo ono, potem to; živali tudi ne pije med jedjo, temveč žele po njej. In ta recept jim na videz dobro de, kajti levinj in pan-

trovk ne čujemo nikoli pritoževati se nad tolačavostjo.

S to živalsko prakso soglašata tudi medicinska teorija. V strokovnem časopisu "Presse Medicale" sta dva francoska zdravnika lanske poletje poročala o ugodnih zdravilnih uspehih z nemešano hrano. Ti ugodni uspehi pri debelosti nam postanejo morda lažje razumljivi, če se spomnimo, da govori eden izmed najbolj priznanih strokovnjakov prehranjevalne vede, prof. von Noorden, že dolgo o dieti, ki jo imenuje "spremenljivo dieto" (Zickzackkost). S tem meni, da je treba pri hrani po pameti skakati iz enega ekstreme v drugega. Če smo n. pr. petkrat v tednu jedli meso, storimo dobro, če se ostale dni hranimo vegetarično; in kdor je iz kakršnega koli razloga pristaš surove hrane, naj si od časa do časa privoščijo sočen beefsteak. Ta sprememba mu ne bo samo prijala, temveč ga bo ohranila tudi zdravega. A hollywoodska dieta zahteva prav takšno spreminljivost v hrani, samo da jo omejuje na dobo enega dne namestu na dobo celega tedna.

In res govori maršak za to, da je pot od tolače do vitkosti pot v presekan črti. Same kalorije gotovo ne odločujejo. Večina med nami si privoščijo danes nekako štirikrat toliko kalorij nego med vojno ali v prvih letih po njej, a le malo nas je zategadelj štirikrat bolj debelih.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in ahode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Čena smerna, unijako dele prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4994

Chicago, Ill.

Tam se dajo na voljo tudi vsa potrebna pojasnila